

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Pactum, locatie Zetten

Toezicht JeugdzorgPlus

Rapport Pactum, locatie Zetten

De hulpaanbieder aan het woord

Op deze punten uit het rapport zijn we trots:

Pactum is trots op onze bevlogen medewerkers. Zij zetten zich elke dag binnen de uitdagende context van de JeugdzorgPlus in om goede zorg te leveren aan jongeren die veelal complexe problematiek hebben. Het is niet gemakkelijk om binnen het spanningsveld van o.a. personeelstekorten en bouwkundige uitdagingen goede zorg te leveren en door te ontwikkelen. Wij zijn er trots op dat onze medewerkers zich hier dagelijks voor inzetten.

Pactum geeft de zorg graag vorm samen met de jongeren zelf. Wij zijn er trots op dat jongeren aangeven dat er naar ze geluisterd wordt.

Met deze punten uit het rapport gaan we aan de slag:

Wij volgen alle verbeterpunten in dit rapport op. Wij willen voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. Onze hoogste prioriteit ligt in het minder inzetten van vrijheidsbeperkende maatregelen. Deze moeten een ultimatum remedium worden die, als ze onverhoopt toch nodig zijn, zo kort als mogelijk duren, zo min mogelijk negatieve impact hebben en goed geregistreerd en geëvalueerd worden. In ons beleidsplan voor 2024 hebben deze punten prioriteit gekregen.

Dit hebben wij nodig om te kunnen verbeteren:

Ons beleidsplan voor 2024 moet leiden tot kwalitatief betere zorg. Er wordt prioriteit gemaakt van voldoende bezetting, scholing en ondersteuning van ons personeel. Voor een aantal randvoorwaarden dat nodig is voor goede zorg, zijn wij afhankelijk van onze opdrachtgevers en ketenpartners met wie wij het gesprek zullen blijven voeren over:

- Noodzaak voor meer preventieve zorg en minder spoedplaatsingen;
 - Voldoende aanbod van vervolghulp;
 - Toereikende tarieven.
- Op deze wijze willen wij bereiken dat onze jongeren jeugdzorg krijgen die kwalitatief goed, passend, professioneel en warm is.

Conclusie van de inspectie

De inspectie constateert dat medewerkers van Pactum, locatie Zetten zich inspannen om voor iedere jongere een passend en integraal dagprogramma en passende hulp te organiseren. Het lukt in de praktijk echter niet om dit altijd te realiseren. Pactum, locatie Zetten voldoet op een groot aantal onderdelen niet aan de Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen. Hierop is verbetering nodig. Gezien de ontwikkelingen bij Pactum, heeft de inspectie de bestuurder verzocht om maatregelen om de kwaliteit en veiligheid van de hulp in de komende periode te bewaken en verbeteren. De inspectie zal hier geïntensiveerd op toezien. Daar waar de samenwerking met de opdrachtgevende gemeenten en ketenpartners nodig is om verbetering te realiseren, wordt van alle partijen een gezamenlijke verantwoordelijkheid verwacht om te komen tot passende oplossingen geredeneerd vanuit het belang van de jongeren.

1 Inleiding

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd voert toezicht uit naar de ombouw van de JeugdzorgPlus. Als onderdeel van dit toezicht voerde de inspectie in november 2023 toezicht uit bij Pactum, locatie Zetten. In dit rapport staan de uitkomsten van dit toezicht.

Aanleiding: Verbetering is nodig in JeugdzorgPlus voorzieningen

De aanleiding voor het toezicht is de snelle afname van het aantal plaatsingen van jongeren in de gesloten jeugdhulp. De inspectie maakt zich zorgen dat, tijdens maar ook na de ombouw van de JeugdzorgPlus, jeugdigen en gezinnen die complexe problemen hebben, niet tijdig passende hulp (van voldoende kwaliteit) krijgen. Meer informatie over de ombouw JeugdzorgPlus en de aanleiding van het toezicht staat nader beschreven in een [toelichting](#) die de inspectie op haar website publiceerde.

Om te bepalen waar het toezicht van de inspectie zich precies op moest richten, voerde de inspectie begin 2023 een eerste verkennend toezicht uit. Zo spraken inspecteurs met 81 jongeren over hun ervaringen met de hulp die zij ontvingen. In deze [publicatie](#) van juli 2023 staan de eerste bevindingen van de inspectie en ook waar de inspectie zich het meeste zorgen om maakt. De inspectie vindt namelijk dat verbetering binnen de JeugdzorgPlus nodig is. In het bijzonder als het gaat om toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen. Uit de gesprekken met jongeren blijkt dat vrijheidsbeperkende maatregelen nog té veel worden toegepast. Andere aandachtspunten zijn het voorkomen van overplaatsingen, de tijdigheid en beschikbaarheid van passende hulp en het organiseren van passend onderwijs/dagbesteding gedurende het verblijf van jongeren in de JeugdzorgPlus.

Door toezichtbezoeken uit te voeren bij alle JeugdzorgPlus instellingen maakt de inspectie inzichtelijk in hoeverre de instellingen op dit moment voldoen aan de veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen, en waar de meeste prioriteiten liggen in het verbeteren van de kwaliteit. De veldnormen zijn, vooruitlopend op het in werking treden van de wet rechtspositie gesloten jeugdhulp, door de sector opgesteld en zij hebben zich aan de toepassing hiervan met ingang van 1 juli 2023 gecommitteerd. De inspectie wil instellingen stimuleren om hun eigen veldnormen te hanteren en ontwikkelingen in het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen bevorderen en versnellen. Daarnaast haalt de inspectie tijdens het toezicht informatie op over interne en externe factoren die het toepassen van de veldnormen en het bieden van tijdige en passende hulp en onderwijs/dagbesteding bevorderen of belemmeren, zowel op niveau van de instelling als op regionaal en landelijk niveau.

Nadat de inspectie de vijftien toezichtonderzoeken heeft uitgevoerd bij de JeugdzorgPlus instellingen, stelt zij een overkoepelende rapportage op.

Doel hiervan is om rode draden en externe factoren die de ontwikkelingen in de af- en ombouw van de gesloten jeugdzorg en het terugdringen van vrijheidsbeperking belemmeren te adresseren bij stakeholders op regionaal en landelijk niveau.

Opzet van het onderzoek

Voor het toezicht hanteert de inspectie vijf thema's:

1. Passende hulp en onderwijs/dagbesteding
2. Preventie van vrijheidsbeperking
3. Uitvoering en toetsing van vrijheidsbeperkende maatregelen
4. Evaluatie en reflectie
5. Bestuurlijke organisatie en cultuur van team en organisatie

Voor thema 1 maakt de inspectie gebruik van de thema's 'uitvoering hulp' en 'uitvoering doorlopend & geïntegreerd dagprogramma' uit het Kwaliteitskader JeugdzorgPlus 2.0, maart 2019.

- [Kwaliteitskader-JeugdzorgPlus-2.0.pdf \(jeugdzorgnederland.nl\)](#)

Daarnaast maakt de inspectie voor dit thema gebruik van de definitie van passende hulp zoals gehanteerd vanuit het programma passende hulp.

- [Toezicht op passende jeugdhulp | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd \(igj.nl\)](#)

Voor de thema's 2 t/m 5 maakt de inspectie gebruik van de Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen, oktober 2022

- [JEU-Veldnormen-okt2022-2.pdf \(jeugdzorgnederland.nl\)](#)

De inspectie gebruikt voor dit toezicht verschillende informatiebronnen. De informatie uit deze bronnen wordt met elkaar vergeleken en gewogen. De bronnen die de inspectie voor dit toezicht gebruikt zijn terug te vinden in de bijlage.

De ombouw van JZ+ in gebied Oost

De negen jeugdhulpregio's in de provincies Gelderland en Overijssel hebben in juni 2021 in samenwerking met de vier JeugdhulpPlus-aanbieders die zijn gevestigd in dit gebied (waaronder Pactum, locatie Zetten) een bovenregionaal plan 'Transformatie JeugdzorgPlus' opgesteld.

De uitgangspunten in het bovenregionale plan van het gebied Oost zijn:

- Beperk de instroom: het voorkomen dat jongeren überhaupt gesloten moeten worden geplaatst is één van de belangrijkste uitgangspunten om de JeugdzorgPlus overbodig te maken. Er zijn veel verschillende 'deeloplossingen' waarmee dat bereikt kan worden: eis een volledige probleemanalyse, voorkom spoedmachtigingen, verbeter de expertise aan de voorkant met aanbieders vanuit de jeugdhulp, GGZ, verslavingszorg en LVB, zet ambulante alternatieven in, ga voor maatwerkoplossingen (out of the box) en focus vooral op het tijdig inzetten van de juiste hulp (preventief).

- Kleinschaligheid helpt: verklein de groepsgroottes, creëer een huiselijke setting, maak een vast team van begeleiders, geef intensieve en individuele behandeling op maat en werk met de jongere aan een toekomstperspectief (wonen, zorg en onderwijs/arbeid).
- Verbeter de kwaliteit: betrek het gezin en netwerk, plaats regionaal, voorkom doorplaatsingen, start direct met een toekomstplan, organiseer kwalitatief goed onderwijs dat past bij de jongere, zowel op een instellingsterrein als daarbuiten. Deze verbetering levert kwaliteit op voor de jongere, maar zal ook effect hebben op de duur van de gesloten plaatsing en het voorkomen van recidive en daarmee ook bijdragen aan het overbodig maken van JeugdzorgPlus.
- Organiseer doorstroom en uitstroom en voorkom herplaatsingen: vergroot het trainen naar zelfstandigheid, organiseer flexibele trajecten, creëer vervolgplekken, organiseer en bied nazorg. Daarmee wordt voorkomen dat jongeren langer dan strikt noodzakelijke op een JeugdzorgPlus plek moeten verblijven.

Op verzoek van de Vereniging Nederlandse Gemeenten en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft gebied Oost in oktober 2023 een tweede actualisatie van het plan aangeleverd.

In het geactualiseerde plan is een aantal zaken geconcretiseerd:

- Maximum aantal plekken voor jongeren die nog een bepaalde mate van geslotenheid nodig hebben in gebied Oost in 2031: tussen de 34 en 50 plekken. Te bereiken door de beperking van de instroom met 10% per jaar.
- Kleinschalige groepen met maximaal zes jongeren per groep.
- Hybride werken: de ambitie om makkelijker te kunnen schakelen tussen de gesloten en open jeugdhulp en de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen waar dit (op maat) nodig is.
- Flexibel: geslotenheid meer als onderdeel van een integraal hulpverleningstraject.
- Samenwerking met onderwijs: de af- en ombouw van de JeugdzorgPlus betekent dat er een groter beroep zal worden gedaan op het reguliere onderwijs, speciaal onderwijs en Samenwerkingsverbanden Voortgezet Onderwijs. Het is van belang dat de kennis en kunde die bij personeel van instellingsscholen aanwezig is, behouden blijft voor de jongeren die dit nodig hebben. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in juli 2023 een ['Subsidieregeling onderwijscoalities af- en ombouw gesloten jeugdhulp'](#) gepubliceerd die hieraan moet bijdragen.

Pactum, locatie Zetten

Stichting Pactum biedt gezinnen en jeugdigen tot 27 jaar hulp, uiteenlopend van lichte ambulante hulp tot intensieve specialistische hulp in zowel open als gesloten settingen. Pactum heeft twee hoofdvestigingen en 8 regiokantoren verspreid over 3 Jeugdhulpregio's en staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41055988. Per 1 januari 2023 heeft een juridische fusie plaatsgevonden tussen Stichting Pactum, Bijzonder Jeugdwerk en Rubicon Jeugdzorg. Ottho Gerhard Heldring is een jaar eerder al onderdeel geworden van Stichting Pactum. Samen zijn zij verdergegaan onder de naam 'Stichting Pactum'. Stichting Pactum is onderdeel van de Vigogroep.

Naast jeugdzorg biedt de Vigogroep ook forensische zorg en geestelijke gezondheidszorg. Onder de Vigogroep vallen in totaal vijf zelfstandige Stichtingen, die hun hulpverlening, kennis en middelen bundelen.

De locatie Zetten biedt specialistische hulp aan jeugdigen en hun gezinnen die te maken hebben met meervoudige complexe gedragsproblemen en psychiatrische problemen. Op het terrein in Zetten zijn tien residentiële groepen gevestigd, verdeeld over vier gebouwen, voor maximaal 92 jeugdigen. Twee groepen zijn bestemd voor open jeugdhulp, één groep voor Zeer Intensieve Kortdurende Observatie en Stabilisatie (ZIKOS), twee groepen zijn gericht op de instroom van nieuwe jeugdigen (observatiediagnostiek) en tot slot zijn er vijf groepen bestemd voor gesloten behandeling. Binnen de vijf groepen voor de gesloten behandeling is er een meisjesgroep en een groep gericht op jeugdigen met een licht verstandelijke beperking. Het terrein in Zetten wordt verdeeld door een weg met doorgaand verkeer. Vier groepen, waarvan twee gesloten en twee open, bevinden zich aan de ene kant van de weg en de overige groepen bevinden zich aan de andere kant. Op het terrein zijn ook een activiteitscentrum, een school en de kibboets (een soort zorgboerderij met paarden en kleinere dieren).

Op de locatie Zetten verblijven op de gesloten groepen op het moment van toezicht maximaal tien jeugdigen per groep. Drie groepen zijn omgebouwd naar meer kleinschaligheid door een splitsing van het pand. Aan iedere kant van het pand verblijven vijf jeugdigen. Op de groepen werken zowel jeugdzorgwerkers C als jeugdzorgwerkers D, waarbij jeugdzorgwerkers C SKJ-geregistreerd zijn. De jeugdzorgwerkers C hebben ten opzichte van de jeugdzorgwerker D meer coachende rol. Daarnaast is er aan iedere groep een behandelcoördinator (gedragswetenschapper) gekoppeld die SKJ- en/of BIG-geregistreerd is.

Pactum heeft naast op de locatie Zetten ook op de locatie Deurne JeugdzorgPlus groepen. Binnen Pactum werken deze groepen samen en worden er soms jeugdigen doorgeplaatst tussen de twee locaties. De twee locaties vallen onder andere bovenregionale plannen, hierdoor hebben de locaties te maken met verschillende financieringen (zie thema 5).

Recent uitgevoerd toezicht op de locatie Zetten

De inspectie heeft eerder in juni 2023 een risicogestuurd toezicht uitgevoerd bij Pactum, locatie Zetten vanuit het JIJ-kader. De inspectie constateerde in dit toezicht dat Pactum, locatie Zetten op verschillende normen nog niet voldeed, zoals onder andere het pedagogisch klimaat, zo thuis mogelijke omgeving en het thema vrijheidsbeperkende maatregelen¹. De inspectie zag de wil om te leren en betrokken houding van Pactum, locatie Zetten en verwachtte een concreet verbeterplan met reflectie om daarna het vervolg te bepalen. In oktober 2023 ontving de inspectie het verbeterplan en beoordeelde deze als onvoldoende concreet, waarna er in november 2023 een bestuursgesprek plaatsvond.

¹ <https://www.ijg.nl/publicaties/rapporten/2023/10/05/rapport-pactum-jeugdzorgplus-locatie-zetten>

Actuele ontwikkelingen Pactum:

Vanwege een aantal ontwikkelingen is op 14 december 2023 het voltallige bestuur van de Vigogroep afgetreden. De gewenste resultaten en verbeterpunten uit dit rapport ten aanzien van kwaliteit en goed bestuur worden dan ook nadrukkelijk geadresseerd aan het interim-bestuur en de voorzitter van de Raad van Toezicht.

2 Conclusie

In dit hoofdstuk geeft de inspectie haar conclusies weer. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk beschreven hoe het vervolg van het toezicht eruit zal zien.

Passende hulp

De inspectie constateert dat medewerkers van Pactum, locatie Zetten zich inspannen om voor iedere jongere een passend en integraal dagprogramma en passende hulp te organiseren. Bij het kunnen bieden van het integraal dagprogramma aan jongeren ziet de inspectie mogelijkheden tot verbetering in de samenwerking met het onderwijs. De inspectie kan niet beoordelen in hoeverre de hulp aansluit op de verklarende analyse, omdat deze ontbreekt. Wel bevatten de dossiers een plan voor passende hulp. Verder ontbreekt het regelmatig aan goede vervolghulp of een alternatief zorgaanbod voor jongeren die kunnen uitstromen bij Pactum, locatie Zetten. Hierdoor komt een tijdige doorstroom en een passend aanbod in het geding.

Terugdringen inzet vrijheidsbeperkende maatregelen

De inspectie concludeert dat Pactum, locatie Zetten er onvoldoende in slaagt om actief te werken aan terughoudendheid rondom de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen doordat de groepsgrootte, de gebouwen en de arbeidsmarktproblematiek hierin belemmerend zijn. Daarnaast is op de locatie Zetten van Pactum sprake van inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen als pedagogische maatregel(en). Wel concludeert de inspectie dat het terugdringen van de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen onderwerp van gesprek is en het bewustzijn hierover aanwezig is en waar mogelijk ingezet wordt bij het inzetten van alternatieve interventies.

Pactum, locatie Zetten voldoet op een groot aantal onderdelen niet aan de *Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen* en hierop is verbetering nodig. Het gaat om de tijdigheid en kwaliteit van de signaleringsplannen en het voldoende betrekken van een gedragsdeskundige bij elke inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen. Daarnaast moeten maatwerk afspraken gemaakt worden over de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen gemotiveerd vanuit het persoonsbeeld, het persoonlijk perspectief en/of de individuele behandeling. Er mogen geen generieke maatregelen worden ingezet, zoals het pedagogisch inzetten van vrijheidsbeperkende maatregelen bij een jongere of het standaard/generiek inzetten van vrijheidsbeperkende maatregelen in fases.

De volgende punten vragen eveneens aandacht van Pactum, locatie Zetten: het inzetten van alternatieven voor vrijheidsbeperkende maatregelen als de spanning oploopt en het nabespreken en evalueren van de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen met iedere jongere. Verder verdient het registreren en analyseren van de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen verbetering. Pactum, locatie Zetten moet zorgdragen voor een toereikende formatie personeel (kwantitatief en kwalitatief) die aansluit bij het verder terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen en het werken met kleinschalige groepen.

Ook dienen medewerkers een passend scholingsprogramma gericht op het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen te ontvangen.

Randvoorwaarden

De inspectie concludeert dat Pactum, locatie Zetten bij het kunnen bieden van passende zorg en het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen ook afhankelijk is van externe factoren. Blijvende afstemming over de financiering met de regio is noodzakelijk om de om- en afbouw van de JeugdzorgPlus op een zo veilig mogelijke manier plaats te laten vinden voor de jongeren. Hiervoor zijn investeringen nodig op zowel de korte als lange termijn. Hierbij dient als uitgangspunt te gelden dat er kwalitatief en kwantitatief toereikend en passend hulpaanbod is voor de complexe doelgroep die de JeugdzorgPlus bedient. Ook dienen voldoende (financiële) middelen beschikbaar te zijn om te werken met groepen die voldoen aan de normen voor kleinschaligheid en voldoende voorzieningen en personeel om de veiligheid te kunnen garanderen nu de kamerdeuren bij ingang van de nieuwe rechtspositiewet niet meer op slot mogen.

Eerder toezicht bij Pactum, locatie Zetten

De inspectie heeft eerder in juni 2023 een toezicht uitgevoerd naar de JeugdzorgPlus op de locatie Zetten. Aanleiding hiervoor waren zorgen over het pedagogisch klimaat op de groepen vanuit meldingen uit 2022 en 2023 en een signaal uit mei 2023 dat er nog veel vrijheidsbeperkende maatregelen worden toegepast bij de locatie Zetten. De conclusies van de inspectie uit dit rapport komen grotendeels overeen met de huidige conclusies. Dit maakt dat de zorgen vanuit de inspectie over de kwaliteit van zorg niet zijn verminderd.

Vervolg

De inspectie verwacht dat Pactum de in dit rapport genoemde verbeterpunten meeneemt in een Pactum brede verbeterplan met concrete maatregelen om de geconstateerde tekortkomingen op te heffen, inclusief termijnen waarbinnen deze maatregelen geïmplementeerd zijn. Gezien de verbeteropgave die er voor Pactum breed in de organisatie ligt gaat de inspectie haar toezicht intensiveren en de voortgang van de nodige verbeteringen nauwgezet volgen in het risico-gestuurde toezicht.

Waar de samenwerking met opdrachtgevende gemeenten en ketenpartners nodig is in het kunnen voldoen aan de gestelde normen en het bewaken van voldoende beschikbaar passend hulpaanbod in de regio, verwacht de inspectie dat alle partijen een gedeelde verantwoordelijkheid voelen om te komen tot een passende oplossing geredeneerd vanuit het belang van de jongeren.

De veldnormen bevatten de aankondiging dat deze regelmatig, op basis van de ervaringen, geëvalueerd worden.

Gezien de geconstateerde overeenkomsten bij de JeugdzorgPlus instellingen in de registratie en evaluatie van vrijheidsbeperkende maatregelen, roept de inspectie Pactum op om, samen met de overige JeugdzorgPlus aanbieders, tenminste op deze thema's het gesprek te voeren over de ervaringen die zijn opgedaan bij het implementeren van de veldnormen en te bezien of bijstelling van de veldnormen nodig is. Dit met inachtneming van de vereisten die de Wet rechtspositie gesloten jeugdzorg aan de registratie stelt.

Tevens gaat de inspectie in gesprek met een vertegenwoordiging van de gemeenten uit de jeugdhulpregio's in Oost over de randvoorwaarden en de inspanningen die nodig zijn om te komen tot een kwalitatief en kwantitatief toereikend en passend hulpaanbod voor de complexe doelgroep die de JeugdzorgPlus bedient.

3 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het toezicht gepresenteerd, zoals de inspectie deze aantrof op het moment van toezicht. De inspectie beschrijft per thema wat haar bevindingen zijn en licht deze toe. Ook heeft zij aandacht voor de factoren die op de thema's van invloed zijn en beschrijft deze onder de verschillende thema's.

Thema 1: Passende hulp en onderwijs/dagbesteding

Jongeren en hun ouders hebben recht op tijdig passende en ononderbroken hulp en onderwijs/dagbesteding. De inspectie beschrijft bij dit thema of het de organisatie lukt om dit te realiseren en hoe het komt, indien dit niet lukt.

Onderstaand leest u de bevindingen van de inspectie, wat hierin opvalt en welke factoren van invloed zijn op het betreffende thema.

Thema	
1	Passende hulp en onderwijs/dagbesteding
De inspectie verwacht dat de instelling aan iedere jongere passende hulp en dagbesteding biedt die aansluit op het plan met een verklarende analyse. Tevens verwacht de inspectie dat de hulp bijdraagt aan het afwenden van de onveiligheid/ontwikkelingsbedreiging van de jeugdige en dat het gezin deze hulp tijdig en ononderbroken ontvangt.	

Bevindingen van de inspectie:

Verklarende analyse

Gedragwetenschappers, medewerkers, verwijzers en ouders geven aan dat een verklarende analyse voorafgaand aan de plaatsing ontbreekt. Dit ziet de inspectie ook in de cliëntendossiers, er is geen verklarende analyse aanwezig. Wel treft de inspectie veel informatie aan over de problematiek en de behandelingen die de jongeren krijgen.

Passende hulp

Uit de cliëntendossiers en de gesprekken met de jongeren, ouders en verwijzers maakt de inspectie op dat een groot deel van de jongeren al op verschillende andere groepen bij andere jeugdhulpaanbieders heeft verbleven, voordat zij naar Pactum, locatie Zetten kwamen. In de dossiers van de jongeren ziet de inspectie dat er sprake is van stepped care en niet van matched care, er wordt eerst een andere (lichtere) vorm van hulp ingezet voordat jongeren opgenomen worden in de JeugdzorgPlus.

Een jongere vertelt aan de inspectie dat dit de eerste plek was waar ze hulp krijgt, terwijl ze al op een aantal verschillende plekken heeft gezeten waar ze geen hulp kreeg.

Een ouder vertelt aan de inspectie dat ze lang moesten wachten op een passende plek waardoor de problematiek verergerd is en de jongere in crisis opgenomen moest worden in de JeugdzorgPlus. Ouders, jongeren en verwijzers vertellen de inspectie dat zij ervaren dat de hulp die bij Pactum locatie Zetten geboden wordt aansluit op de problematiek van de jongeren. Ze vertellen dat de jongeren soms wel lang moeten wachten op de juiste hulp omdat er (interne) wachtlijsten zijn voor therapie en/of diagnostiek.

“Hulp en dagprogramma sluiten aan bij de jongere, daar ben ik positief over, alleen de groepsgrootte zou kleiner moeten, dat zou beter zijn”
verwijzer

Integraal dagprogramma

Alle jongeren die de inspectie sprak gaan naar school. Sommige jongeren vertellen dat het onderwijs niet aansluit bij hun niveau en dat ze zich daarom vervelen, een jongere vertelt dat ze vooral naar school gaat om met anderen te roken. Van medewerkers hoort de inspectie dat er voor jongeren met een hoger of lager niveau dan VMBO basis of TL onvoldoende aanbod is. Vanuit het onderwijs wordt er altijd contact gezocht met de vorige school van een jongere. Soms is dit een zoektocht, bijvoorbeeld als een jongere al lange tijd geen onderwijs heeft gevolgd of meerdere scholen in korte tijd heeft gehad. Medewerkers en managers vertellen de inspectie dat de afstemming met het onderwijs beter kan, bijvoorbeeld over de afspraken wanneer een jongere teruggestuurd wordt naar de groep.

De inspectie hoort van jongeren en ouders dat er een afwisselend dagprogramma is met naast school ook andere activiteiten en clubjes. Een ouder vertelt dat er soms maar een beperkt aantal plaatsen is bij een activiteit en dat een jongere dan een tijd moet wachten voordat deelname mogelijk is.

“Ik zou graag zien dat er wat meer bewegen en sport aangeboden gaat worden, dat zou helpen om beter te worden” *ouder*

Medewerkers vertellen de inspectie dat er genoeg aanbod is van activiteiten maar dat de uitvoering beter kan. Als voorbeeld hoorde de inspectie dat als een activiteitenbegeleider ziek is, er geen vervanging is. Ook hoorde de inspectie van medewerkers dat er bij de groepssport regelmatig ruzie was tussen de jongeren waarna deze activiteit gestopt is. Er is niet gezocht naar alternatieven, zoals bijvoorbeeld twee groepen maken. Ook vertellen ze over de soos activiteit. Als daar drugsuitwisseling plaatsvindt, moeten ze er als begeleiding iets mee, maar door de werkdruk komen ze er niet aan toe en doen ze er niets mee, vertellen ze.

Vervolgaanbod

Ouders, jongeren en verwijzers vertellen aan de inspectie dat er samen met de jongeren een plan wordt opgesteld voor een vervolgplek. De managers en verwijzers geven aan dat vervolgplekken voor deze doelgroep moeilijk te vinden zijn. Als instellingen het dossier lezen, vinden ze de problematiek vaak te zwaar. Daardoor zijn er jongeren die al twee jaar in de JeugdzorgPlus zitten omdat ze overal worden afgewezen, zo geeft de bestuurder aan. Gedragswetenschappers vertellen dat het voor jongeren die 18 jaar worden een probleem is om tijdig een vervolgplek te vinden.

Conclusie en verbeterpunten:

De inspectie constateert dat medewerkers van Pactum, locatie Zetten zich inspinnen om samen met het onderwijs voor iedere jongere een passend en integraal dagprogramma en passende hulp te organiseren. De inspectie kan niet beoordelen in hoeverre de hulp aansluit op de verklarende analyse, omdat deze ontbreekt.

De inspectie concludeert daarnaast dat op de volgende knelpunten bij Pactum, locatie Zetten verbetering nodig is om passende hulp daadwerkelijk uit te voeren:

- De wachtlijsten voor diagnostiek en therapie.
- De samenwerking met het onderwijs.
- De kwaliteit van de aangeboden activiteiten.

De inspectie ziet de volgende verbeterpunten voor Pactum, locatie Zetten in samenwerking met de opdracht gevende gemeenten en ketenpartners:

- Het ontbreken van een verklarende analyse voorafgaand aan de plaatsing.
- Een tekort aan vervolgplekken.
- Een tijdig en passend aanbod voor de jongeren die 18 jaar worden.

Thema 2: Preventie van vrijheidsbeperking

In dit thema kijkt de inspectie naar wat de hulpaanbieder doet om de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen te voorkomen, waarbij het belangrijk is dat preventie plaatsvindt voor, tijdens en na opname van jongeren in de JZ+.

Onderstaand leest u de bevindingen van de inspectie, wat hierin opvalt en welke factoren van invloed zijn op dit thema.

De inspectie verwacht dat de instelling al het mogelijke probeert om vrijheidsbeperking van een jongere te voorkomen door voorafgaand aan de plaatsing opties ter voorkoming van gedwongen plaatsing af te wegen en een jongere niet buiten kantoortijden op te nemen, m.u.v. acute crisis. Daarnaast verwacht de inspectie dat jeugdzorgwerkers met jongere en ouders signaleringsplannen opstellen en alternatieve interventies inzetten en deze opnemen in het hulpverleningsplan ter voorkoming van vrijheidsbeperking. Tot slot verwacht de inspectie dat jongeren bij binnenkomst geïnformeerd worden over de huisregels, klachtenregeling en vertrouwenspersoon.

Bevindingen van de inspectie:

Spoedplaatsingen/plaatsing buiten kantoortijden

De meeste jongeren die de inspectie sprak kwamen van een andere jeugdhulpvoorziening met verblijf en waren op de hoogte dat, als het daar niet goed zou gaan, ze gesloten geplaatst zouden worden. Een jongere vertelt dat de wachtlijst bij een andere aanbieder te lang duurde waardoor plaatsing in de gesloten jeugdzorg noodzakelijk was. Een verwijzer vertelt de inspectie dat er overal wachtlijsten zijn binnen de jeugdhulp. Dat maakt dat het moeilijk is om snel en adequaat hulp te krijgen voor een jongere en maakt dat de problemen escaleren.

Uit de vooraf aangeleverde informatie en het gesprek met de managers blijkt dat naar schatting driekwart van de plaatsingen een spoedopname betreft. Medewerkers en jongeren bevestigen dat er een groot aantal spoedopnames is. Medewerkers vertellen ook dat er veel opnames zijn in het weekend. Jongeren vertellen dat ze vanuit crisis geplaatst zijn, maar wel overdag.

Huisregels, klachtenprocedure en vertrouwenspersoon

Jongeren en ouders van jongeren die op de ZIKOS geplaatst zijn vertellen de inspectie dat ze bij binnenkomst goed geïnformeerd zijn over de huisregels, de klachtenregeling en de vertrouwenspersoon. De jongeren van de andere groepen vertellen de inspectie dat ze zelf achter de huisregels moesten komen of er pas laat over geïnformeerd zijn. Deze jongeren geven ook aan dat ze niet goed geïnformeerd zijn over de klachtenregeling.

"Klachtenregeling heb ik alleen van andere jongeren over gehoord. Ik wilde wel een klacht indienen maar ik wist niet hoe het moest."

Jongere

De vertrouwenspersoon komt wekelijks op de groepen langs. Een ouder vertelt tevreden te zijn over de informatie die ze ontvangen heeft met betrekking tot de huisregels en de vertrouwenspersoon, andere ouders die de inspectie sprak weten niet meer precies welke informatie ze kregen bij de start, maar zijn later wel op de hoogte gesteld van de huisregels, de klachtenprocedure en de vertrouwenspersoon.

Signaleringsplan

Vier van de zes jongeren die de inspectie sprak vertellen dat er met hen een signaleringplan gemaakt is. De inspectie ziet in drie van de zes dossiers een signaleringsplan en deze zijn zichtbaar besproken met de jongeren. In drie dossiers ontbreekt een (actueel) signaleringsplan.

Gedragswetenschappers vinden dat ouders meer betrokken kunnen worden bij het maken van de signaleringsplannen, nu is dat vooral als het plan aangepast wordt bij ernstige incidenten.

Managers en gedragswetenschappers vertellen dat de meeste plannen in de behandelplannen op de groep aanwezig zijn, maar dat het afhankelijk is van de persoonlijke voorkeur van de mentor waar de plannen opgeslagen worden. Jongeren vertellen dat hun signaleringsplan niet altijd bekend is bij (inval)medewerkers.

“Probleem is dat veel kinderen binnenkomen zonder signaleringsplan. Dan moet de mentor die zelf maken zonder dat hij de jongere goed kent”
gedragswetenschapper

Inzet alternatieve interventies

Zowel de jongeren als de medewerkers geven voorbeelden van de inzet van alternatieve interventies om de spanning bij een jongere vóór te zijn, zoals een rondje lopen, op eigen verzoek even naar de slaapkamer, meedoen met koken of even naar de boerderij/ kibboets.

De inspectie leest in de signaleringsplannen die in de dossiers opgenomen zijn dat er alternatieven zijn opgenomen, zo staat beschreven wat een jongere zelf kan doen en wat anderen kunnen doen om de spanning te verminderen.

Gedragswetenschappers en medewerkers vertellen dat ze de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen proberen te voorkomen door de inzet van schematherapie. Met schematherapie wordt beoogd aan te sluiten bij de onderliggende problematiek van de jeugdigen door het herkennen van (disfunctionele) patronen en het leren (her)kennen van coping-strategieën. Medewerkers vertellen hierdoor meer oog te hebben voor de-escalierend werken en dat ze proberen meer in contact te komen met de jongeren. Ze vertellen dat sinds ze werken met schematherapie het contact met de jongeren verbeterd is, dat er minder incidenten plaatsvinden en dat ze meer in verbinding zijn met de jongeren.

In de gesprekken met medewerkers hoort de inspectie dat op een aantal groepen de groepsgrootte als een belemmering wordt ervaren om passende hulp te bieden, en dat dit ook belemmerend werkt in het goed inzetten van alternatieve interventies.

Vrijheidsbeperkende maatregelen in het hulpverleningsplan

De inspectie ziet in de dossiers van de jongeren de inzet en onderbouwing van vrijheidsbeperkende maatregelen beschreven. De meeste jongeren vertellen dat de vrijheidsbeperkende maatregelen die in hun hulpverleningsplan staan met hen zijn besproken. Twee jongeren weten niet welke maatregelen in hun hulpverleningsplan staan. Ouders vertellen de inspectie dat ze op de hoogte zijn van de vrijheidsbeperkende maatregelen die worden ingezet en ook als hier veranderingen in zijn.

Conclusie en verbeterpunten:

De inspectie concludeert dat het terugdringen van de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen onderwerp van gesprek is en het bewustzijn hierover aanwezig is. Er is ook oog voor het inzetten van alternatieve interventies.

De inspectie concludeert daarnaast dat Pactum, locatie Zetten op onderstaande punten niet aan de *Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen* voldoet en dus verbetering nodig is:

- Het informeren van jongeren over de klachtenregeling bij de start van de plaatsing.
- De aanwezigheid en de kwaliteit van de signaleringsplannen. Wil het werken met een signaleringsplan goed functioneren, dan zal hier iedere dag aandacht voor moeten zijn en het plan toegankelijk zijn voor zowel de jongere als alle medewerkers. De betrokkenheid van ouders is hierbij belangrijk, omdat zij hun kinderen vaak het beste kennen en weten hoe opgelopen spanning bij hun kind kan worden verminderd. Daarnaast is het van belang dat ouders het signaleringsplan goed kennen, omdat het ook gebruikt kan worden als een jongere thuis is.

De inspectie ziet daarnaast de volgende verbeterpunten voor Pactum, locatie Zetten in samenwerking met de opdrachtgevende gemeenten en ketenpartners:

- Komen tot afspraken dat spoed opnames (in de weekenden, nacht en late avond) meer beperkt worden.

Thema 3: Uitvoering en toetsing van vrijheidsbeperkende maatregelen

Het uitgangspunt bij de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen moet zijn: 'Nee, tenzij'. Dat is waar de inspectie in dit thema naar kijkt. De inspectie kijkt ook of de hulpaanbieder, als vrijheidsbeperkende maatregelen wel worden ingezet, voldoet aan bepaalde voorwaarden en of belangrijke rechtsbeginselen in acht worden genomen.

Onderstaand leest u de bevindingen van de inspectie, wat hierin opvalt en welke factoren van invloed zijn op dit thema.

Thema	
3	Uitvoering en toetsing van vrijheidsbeperkende maatregelen
De inspectie verwacht dat de instelling bij de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen uitgaat van het 'nee, tenzij' principe waarbij vrijheidsbeperking alleen wordt ingezet nadat alternatieven zijn geprobeerd, de toepassing multidisciplinair is afgewogen en proportioneel is. Ook verwacht de inspectie dat de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen overeenkomstig de daar bijbehorende instructies verloopt.	

Bevindingen van de inspectie:

Inzet vrijheidsbeperkende maatregelen

De inspectie ziet in een aantal dossiers dat standaardzinnen worden gebruikt, waardoor de onderbouwing voor de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen niet op maat is. Daarnaast zijn in de dossiers niet alle maatregelen opgenomen, zoals het opleggen van een tijdelijk aangepast programma (TAP) of een tassencontrole.

Medewerkers vertellen dat het werken in verschillende fases, waarin een vaste inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen gold, afgeschaft is omdat ze af willen van gestandaardiseerd werken en dat er per jongere bekeken wordt welke inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen noodzakelijk is.

Tijdens de rondleiding op de ZIKOS vertelde een medewerker dat zij in de afgelopen weken ook gestopt zijn met het werken met het fasesysteem.

Van medewerkers hoort de inspectie dat ze zich zorgen maken over de implementatie van de veldnormen en de nieuwe wet en dat het voor hen te snel gaat. Medewerkers vertellen de inspectie dat ze zien dat iedereen wel de wil heeft om de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen naar beneden te brengen, en echt te werken vanuit het 'nee-tenzij' principe en alternatieven in te zetten, maar dat er belemmeringen zijn onder andere door het grote verloop onder de medewerkers, de werkdruk, de groepsgrootte, de (inrichting) van de gebouwen en gebrek aan scholing en ondersteuning.

Gedragswetenschappers vertellen de inspectie dat de afspraak is dat ze betrokken zijn bij de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen en dat er overleg moet zijn voordat noodmaatregelen in gezet worden. Ook vertellen ze dat dit in de praktijk soms niet gebeurt. Er is onderbezetting bij de gedragswetenschappers, waardoor sommige groepen al een tijd geen vaste gedragswetenschapper hebben. De inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen is maatwerk, maar het verschilt per groep hoe ermee omgegaan wordt. Op de groepen waar de personele bezetting op orde is en waar minder jongeren geplaatst zijn loopt dit beter, zo geven de gedragswetenschappers aan.

Toepassing vrijheidsbeperkende maatregelen

De inspectie hoort van jongeren en medewerkers dat fysiek ingrijpen voorkomt, al proberen medewerkers het eerst op te lossen door in contact te blijven en de-escalierend te werken.

Gedragswetenschappers vertellen de inspectie dat vastpakken en vasthouden bij de meisjesgroep vrijwel nooit gebeurt en bij de jongensgroepen wel, al verschilt dit per groep, afhankelijk van de medewerkers die er werken en de groepssamenstelling.

Van medewerkers hoort de inspectie dat de slaapkamers van de jongeren 's nachts worden afgesloten. Dit is niet conform de veldnormen.

Bij korte kamerplaatsingen (van ongeveer tien minuten) zijn gedragswetenschappers niet betrokken. Gedragswetenschappers vertellen dat langdurige kamerplaatsing vrijwel niet voorkomt. Bij langdurige kamerplaatsing moet de gedragswetenschapper betrokken worden, zo vertellen ze. Jongeren en medewerkers vertellen de inspectie echter dat de kamerdeur overdag soms wel op slot gaat als straf of als inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen noodzakelijk is.

De inspectie hoort van jongeren dat kamerplaatsing vrijwel elke dag voorkomt, zowel als straf als bij een verplicht rustuur tussen 18.30 uur en 19.30 uur. De inspectie hoort voorbeelden hiervan, zoals het inzetten van straf na brutaal gedrag, bepaald woordgebruik of met de voeten op de bank zitten.

Jongeren en medewerkers vertellen dat een jongere na een incident of als straf soms een tijdelijk aangepast programma (TAP) kan krijgen, waarbij vrijheden ingeperkt worden zoals telefoongebruik of verplicht naar de kamer. De inspectie ziet de inzet van een TAP niet terug in de dossiers.

“Begeleiders moeten meer luisteren naar jongeren. Luisteren vinden begeleiders moeilijk, ze overleggen wel, maar luisteren is wat anders.”

Jongere

Jongeren vertellen dat er bij opname standaard een urinecontrole gedaan wordt en dat er bij twijfel van drugsgebruik ook een controle gedaan wordt. Een jongere vertelt dat dit was omdat ze er moe uitzag. Een jongere vertelt dat er soms gefouilleerd wordt en dat er standaard een tassencontrole gedaan wordt na verlof of als jongeren weg geweest zijn op de groep waar ze nu verblijft. Jongeren vertellen dat ze bij de start van de plaatsing hun telefoon in moesten leveren. Ze vertellen ook dat er afspraken gemaakt worden over wanneer ze hun telefoon weer mogen gebruiken.

Comfortroom (veilige ruimte)

Managers vertellen dat de oude afzonderingsruimtes bij de gesloten groepen zijn omgebouwd tot “chill-ruimten”, waar een jeugdige even alleen kan zijn, bijvoorbeeld om televisie te kijken of te gamen, met de deur open.

In de vooraf toegestuurde vragenlijst leest de inspectie dat de veilige ruimte (de extra beveiligde kamer (EBK)) vooral bedoeld is voor jongeren die een gevaar voor zichzelf vormen bij suïcidaal gedrag of zelfbeschadiging. De inspectie ziet bij een rondleiding op het terrein deze EBK. Deze heeft een eigen douche en wc. Ook is er een touchscreen in de kamer aanwezig, waarmee de jongere zelf het klimaat in de kamer kan bepalen zoals de kleur van het licht, de temperatuur en wel of geen zonwering. Daarnaast kan via het touchscreen naar muziek geluisterd worden of een spelletje worden gespeeld. Naast deze EBK is een kleine ruimte waar een begeleider verblijft als er een jongere op de EBK is opgenomen, die via een raam in de kamer kan kijken en zodat er direct 1 op 1 contact mogelijk is. Alle groepen kunnen gebruik van maken van deze EBK.

Conclusie en verbeterpunten:

De inspectie concludeert dat er bij Pactum, locatie Zetten bewustwording is rondom de beperking van het inzetten van vrijheidsbeperkende maatregelen. De medewerkers van Pactum, locatie Zetten ervaren echter belemmeringen om alternatieven in te zetten. Dit zit in de groepsgrootte in combinatie met de personele bezetting. Daarnaast concludeert de inspectie dat er sprake is van een ontwikkelingsklimaat waarin negatieve consequenties voor gedrag kunnen volgen of vrijheidsbeperkende maatregelen ingezet worden.

De inspectie concludeert daarnaast dat Pactum, locatie Zetten op onderstaande punten niet aan de *Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen* voldoet en dus verbetering nodig is:

- Tijdens de nacht, en op een deel van de groepen ook overdag, zijn de kamerdeuren van jongeren op slot.
- Bij de inzet van een vrijheidsbeperkende maatregel is niet altijd een gedragswetenschapper betrokken wegens personeelstekort.
- Het uitsluitend toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen bij een jongere die zijn opgenomen in het hulpverleningsplan (tenzij bij een noodsituatie) van de betreffende jongere. Het is wettelijk niet toegestaan om maatregelen toe te passen die niet in het hulpverleningsplan zijn opgenomen (met uitzondering van noodsituaties).
- De inzet van alternatieven ter voorkoming van het generiek toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen, zoals de verplichte kamermomenten en het fouilleren bij binnenkomst en na verlof.
- Het toepassen van het TAP programma is een vrijheidsbeperkende maatregel en wordt niet in het dossier van de jongeren geregistreerd. Het toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen die niet opgenomen zijn in een hulpverleningsplan, is wettelijk niet toegestaan.

Thema 4: Evaluatie en reflectie

In dit thema kijkt de inspectie naar wat de hulpaanbieder en de medewerkers doen om op passende wijze te leren van de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen, om dit uiteindelijk af te kunnen laten nemen.

Onderstaand leest u de bevindingen van de inspectie, wat hierin opvalt en welke factoren van invloed zijn op dit thema.

Thema	
4	Evaluatie en reflectie
De inspectie verwacht dat er na inzet van een vrijheidsbeperkende maatregel altijd een evaluatie plaatsvindt met jongere, ouders/verzorgers en medewerkers om van te leren en ter vermindering van stress en trauma. Ook verwacht de inspectie dat het signaleringsplan na iedere incident met de jongere wordt besproken en geëvalueerd. Tot slot verwacht de inspectie dat de instelling het inzetten van alle vrijheidsbeperkende maatregelen registreert en analyseert op zowel jongere- team- als organisatieniveau om op de inzet en het beleid van vrijheidsbeperking te kunnen reflecteren en deze (verder) terug te dringen.	

Bevindingen van de inspectie:

Evaluatie na inzet van vrijheidsbeperkende maatregel en bespreking per jongere in team

Jongeren en medewerkers vertellen aan de inspectie dat de inzet van een vrijheidsbeperkende maatregel niet geëvalueerd wordt en in de dossiers treft de inspectie geen ingevulde evaluatieverslagen aan. In een dossier ziet de inspectie wel dat er een herstelgesprek gevoerd is na een incident.

In de dossiers is niet zichtbaar dat vrijheidsbeperkende maatregelen worden afgebouwd en medewerkers bevestigen dat ze dit niet structureel vastleggen. Managers en gedragswetenschappers vertellen dat het registreren van de inzet van vrijheidsbeperkende maatregel door medewerkers een proces is dat voortdurend stimulatie en aandacht nodig heeft, mede door de beperkingen van het cliëntregistratiedossier. De meeste ouders vertellen de inspectie dat ze tevreden zijn over de communicatie rondom de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen en dat ze goed op de hoogte gehouden worden na een incident.

Jongeren, ouders en medewerkers van de ZIKOS-afdeling vertellen dat de inzet en afbouw van vrijheidsbeperkende maatregelen besproken worden in het multidisciplinair overleg (MDO). Als een jongere wil dat er een vrijheidsbeperkende maatregel wordt afgebouwd, bespreekt de jongere dit met zijn of haar mentor. Die brengt dit in tijdens het MDO. De mentor of gedragswetenschapper koppelt dan aan de jongere terug wat er besloten is. Een ouder geeft aan dat het fijn zou zijn als ouders mee zouden kunnen lezen met het verslag van het MDO zodat ze goed op de hoogte blijven van de ontwikkelingen.

Registratie en evaluatie op organisatieniveau, leercyclus

De managers geven aan dat de cijfers rondom de inzet van vrijheidsbeperkende maatregel niet kloppen. Dit heeft te maken met de beperkingen van het cliëntregistratiesysteem waar alleen incidenten gerapporteerd kunnen worden en niet apart de inzet van vrijheidsbeperkende maatregel.

Omdat dit probleem ook bij andere organisaties speelt is er een kerngroep gevormd met andere JeugdzorgPlus organisaties waarbij gekeken wordt hoe anderen het doen en wat men van elkaar kan leren. De managers geven aan dat ze in januari 2024 een nieuw cliëntregistratiesysteem krijgen waarbij verbetering verwacht wordt.

De managers en gedragswetenschappers vertellen dat ze maandelijks de cijfers rondom de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen ontvangen en deze cijfers delen met de medewerkers. Vanwege de huidige onderbezetting bij de gedragswetenschappers schiet dit er echter wel eens bij in en er is geen verslaglegging van. Ook vertellen de managers dat ze nog iemand aan moeten nemen voor de analyse van de gegevens, dat is nog niet geregeld.

Wederzijdse consultatie

Uit de vooraf aangeleverde informatie blijkt dat Pactum, locatie Zetten, voornemens is om wederzijdse consultatie uit te voeren maar dat hier nog geen concrete afspraken over gemaakt zijn. Pactum, locatie Zetten neemt deel aan 'Ik laat je niet alleen'.

Conclusie en verbeterpunten:

De inspectie concludeert dat bij Pactum, locatie Zetten onvoldoende aandacht is voor evaluatie en reflectie rond vrijheidsbeperkende maatregelen.

De inspectie concludeert daarnaast dat Pactum, locatie Zetten op de volgende punten niet aan de *Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen* voldoet en dus verbetering nodig is:

- Het bespreken en evalueren van het signaleringsplan met de jongere na ieder incident.
- De registratie van de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen.
- De evaluatie op casus- en overstijgend niveau van de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen.
- De analyse van de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen.

Thema 5: Bestuurlijke organisatie en cultuur van team en organisatie

Het is belangrijk dat het bestuur van de hulpaanbieder zorgt voor de randvoorwaarden waaronder medewerkers kunnen werken aan het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen. In dit thema kijkt de inspectie hiernaar.

Onderstaand leest u de bevindingen van de inspectie, wat hierin opvalt en welke factoren van invloed zijn op dit thema.

Thema	
5	Bestuurlijke organisatie en cultuur van team en organisatie
De inspectie verwacht dat de directie leiderschap en urgentie toont gericht op voortdurende verbetering en het creëren van voorwaarden waaronder scholing, stabiele en passende personeelsformatie en een maximale groepsgrootte van 4 tot 6 jongeren waardoor medewerkers kunnen werken aan het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen.	

Bevindingen van de inspectie:

Doorontwikkeling JeugdzorgPlus

Medewerkers vertellen de inspectie dat ze zien dat iedereen wel de wil heeft om de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen naar beneden te brengen, en echt te werken vanuit het 'niet-zij' principe, maar dat er belemmeringen zijn onder andere door het grote verloop onder de medewerkers en de werkdruk. Ook vertellen ze dat onder de medewerkers de angst leeft dat niets meer mag en ze geven aan dat er veel meer begeleiding moet komen op de invoering van de veldnormen.

Pactum, locatie Zetten heeft nog verschillende groepen met een groepsgrootte van tien jongeren, met twee medewerkers op de groep.

De inspectie hoort van medewerkers en ziet bij de rondleiding dat er op sommige groepen niet overal zicht is op de kinderen, door het gebrek aan personeel en de manier waarop het gebouw ingericht is. De inspectie ziet bij de rondleiding op het terrein dat er gebouwen leeg zijn om met SPUK²-gelden drie kleinschalige groepen te realiseren van maximaal vijf jongeren per groep.

De managers laten de inspectie weten dat er een plan gemaakt is voor de implementatie van de veldnormen. Pactum breed is er een kerngroep samengesteld die met de gehele ombouw van de JeugdzorgPlus belast is, de veldnormen zijn daar een onderdeel van. De managers, onderdeel van het kernteam, geven aan dat het kernteam een te grote opdracht heeft. De managers geven aan dat zij zich realiseren dat zij te laat zijn begonnen met aandacht voor het terugbrengen van vrijheidsbeperkende maatregelen en het personeel in deze ontwikkelingen mee te nemen. Onderdeel van het implementatieplan is dat de kamerdeuren vanaf 1 januari 2024 niet meer op slot mogen, voor 1 januari 2024 werd het principe gehanteerd dat de kamerdeuren niet op slot gaan tenzij het passend is. In het verbeterplan, dat is opgesteld door Pactum naar aanleiding van het recente toezicht op de locatie in Zetten, is besloten om de kamerdeuren pas van het slot te halen als de slaapdienst is uitgebreid. Managers vertellen de inspectie dat ze zorgen hebben over de transformatie, dat het soms te snel gaat en er te veel moet. Ze zien dat soms vrijheidsbeperkende maatregelen worden toegepast omdat het medewerkers te veel wordt. Van medewerkers van de ZIKOS hoort de inspectie dat zij huiverig waren om minder vrijheidsbeperkende maatregelen in te zetten, met name vanwege de specifieke doelgroep, maar dat het bij hen juist een positieve ervaring was.

“Minder vrijheidsbeperkende maatregelen, je moet het gewoon doen, veel menselijker en het gaat super” *medewerker Zikos*

Deskundigheidsbevordering

De inspectie hoort van managers, gedragswetenschappers en medewerkers en leest in de ontvangen vragenlijst die vooraf toegestuurd is, dat medewerkers worden opgeleid in schema therapeutisch werken en in de-escalerend werken. Technieken voor het fysiek veilig ingrijpen maken onderdeel uit van deze tweedaagse training. De training is verplicht voor nieuwe medewerkers en elk team heeft twee keer per jaar een opfrisdag.

De inspectie leest in de vragenlijst dat invallers deze training niet volgen, medewerkers en jongeren bevestigen dit. In de terugkoppeling aan het eind van het bezoek heeft het management aangegeven dat de inval medewerkers meegenomen gaan worden in de methodiektrainingen.

Randvoorwaarden

Er is een er duidelijk verschil tussen de twee regio's waar Pactum JeugdzorgPlus aanbiedt met betrekking tot de tarieven die de regio's (gaan) betalen voor de JeugdzorgPlus.

² De minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft in 2020 eenmalig een specifieke uitkering (SPUK) van 33,5 miljoen euro verstrekt aan de desbetreffende coördinerende gemeenten. Deze middelen zijn bedoeld voor de vastgoedtransitie van de accommodaties JeugdzorgPlus van de betrokken aanbieders.

De tarieven vanuit de gemeenten in het oosten van het land voor de locatie Zetten zijn beduidend hoger dan de tarieven die de locatie Deurne ontvangt van de gemeenten in Noord-Brabant en Noord-Limburg. De managers geven aan dat er een groot risico is dat er onvoldoende financiële dekking is. De managers vertellen dat het gesprek over de tarieven in hun optiek al te lang duurt en dit geeft onduidelijkheid voor de bedrijfsvoering.

De inspectie leest in de toegestuurde documenten en hoort van de managers en medewerkers dat er een groot verloop van personeel is. Managers vertellen dat het sinds de zomer wel enigszins gestabiliseerd is en op de meeste groepen is de formatie op orde. Jeugdigen, medewerkers en managers vertellen dat door het hoge ziekteverzuim er veel invallers werken, ook op de groepen waar de formatie op orde is. Managers geven aan dat ze een trend zien dat medewerkers gedeeltelijk willen vertrekken om als zzp'er te gaan werken.

Managers vertellen dat ze bij voorkeur werken met personeel uit de vaste interne flexpool, die recent uitgebreid is van 10 naar 30 fte. In deze pool werken meest jonge professionals die de groepen kennen en bekend zijn met de methodiek.

De managers vertellen dat ze door de arbeidsmarktcrachte niet meer sturen op stabiele teams maar op veerkrachtige teams, dat zijn teams die kunnen meebewegen bij de vele veranderingen die er zijn en flexibel om kunnen gaan met personele wisselingen. Medewerkers, gedragswetenschappers en managers geven aan dat er onvoldoende gedragswetenschappers beschikbaar zijn door de krapte op de arbeidsmarkt. Daardoor zijn er groepen waar geen vaste gedragswetenschapper aan verbonden is. Medewerkers vertellen aan de inspectie dat er daardoor jongeren zijn die in de zomer geplaatst zijn maar nog geen opnamegesprek met de behandelcoördinator hebben gehad. Ook geven ze een voorbeeld van een jongere die in mei geplaatst is, maar nog geen behandelplan en uitstroomperspectief heeft.

Conclusie en verbeterpunten:

De inspectie constateert dat Pactum, locatie Zetten op onderstaande punten niet aan de *Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen* voldoet en dus verbetering nodig is:

- Zorgdragen voor een passende formatie personeel (kwantitatief en kwalitatief) die aansluit bij het verder terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen en het werken met kleinschalige groepen. In het kader van kleinschaligheid voldoet Pactum, locatie Zetten op het moment van toezicht niet aan de richtlijn uit de veldnormen.
- Het beschikbaar stellen van een passend scholingsprogramma voor zzp'ers gericht op het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen.
- Zorgdragen voor voldoende ondersteuning van de medewerkers in het proces van het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen.

De inspectie concludeert daarnaast dat Pactum, locatie Zetten hierbij ook afhankelijk is van externe factoren. De inspectie acht het dan van groot belang dat er snel duidelijkheid komt over de financiering zodat de doelstellingen geformuleerd in het regioplan gerealiseerd kunnen worden. Hierbij dient als uitgangspunt te gelden dat er kwalitatief en kwantitatief toereikend en passend hulpaanbod is voor de complexe doelgroep die de JeugdzorgPlus bedient.

Tevens dienen er voldoende (financiële) middelen te zijn om toe te kunnen werken naar voldoende voorzieningen en personeel om de veiligheid te kunnen garanderen als de kamerdeuren bij ingang van de nieuwe rechtspositiewet niet meer op slot mogen.

Bijlage: Verantwoording van het toezicht

De inspectie voerde het toezicht bij Pactum, locatie Zetten uit op 21 november 2023. Om tot een gefundeerd oordeel te komen, gebruikte de inspectie voor het toezicht verschillende informatiebronnen. De informatie uit deze bronnen is met elkaar vergeleken en gewogen. Voor het toezicht zijn de volgende bronnen betrokken:

- Een gesprek met zes jeugdigen.
- Een telefonisch gesprek met vijf ouders.
- Een telefonisch gesprek met zes verwijzers.
- Een gesprek met vier leden van het management van Pactum, locatie Zetten
- Gestructureerde interviews met:
 - twee gedragswetenschappers van Pactum
 - één gedragswetenschapper van het onderwijs, Meforta College
 - acht pedagogisch medewerkers
- De check van zes dossiers van jongeren, onder andere op de aanwezigheid van een signaleringsplan en registratie (mogelijke) inzet en toepassing vrijheidsbeperkende maatregelen. De inspectie zag de dossiers in van de jongeren waarmee zij heeft gesproken.
- Observaties van de afzondering/veilige kamer(s).
- Analyse van de volgende documenten:
 - ingevulde vragenlijst met betrekking tot opleiding en training medewerkers, toepassing en registratie van vrijheidsbeperkende maatregelen en crisisplaatsingen;
 - 'Actualisatie bovenregionaal plan Transformatie JeugdzorgPlus. Gebied Oost', versie 1.0, oktober 2023;
 - verloop- en verzuimcijfers personeel Pactum, locatie Zetten;
 - overzicht PNIL-inzet januari tot september 2023;
 - boekje "Welkom op de Kube";
 - overzicht groepen Pactum, locatie Zetten;
 - Oost-Pactum huisregels JZ+.

Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.

www.igj.nl